

Innst. S. nr. 61

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra samferdselskomiteen

Dokument nr. 8:121 (2002-2003)

Innstilling fra samferdselskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Geir-Ketil Hansen, May Hansen, Tor-Arne Strøm, Torny Pedersen, Kenneth Svendsen og Karin S. Woldseth om at hurtigruteskipet "Gamle Finnmarken" gis status som hurtigrutemuseum under Samferdselsdepartementets ansvarsområde

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet blir det fremmet følgende forslag:

"Hurtigruteskipet "Gamle Finnmarken" gis status som hurtigrutemuseum under Samferdselsdepartementets ansvarsområde."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigrun Eng, Bjørgulv Froyn, Oddbjørg Ausdal Starrfelt og Tor-Arne Strøm, fra Høyre, Anne Berit Andersen, Sverre J. Hoddevik, Hans Gjeisar Kjæstad og lederen Petter Løvik, fra Fremskrittspartiet, Thore A. Nistad og Kenneth Svendsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Geir-Ketil Hansen og Heidi Sørensen, fra Kristelig Folkeparti, Odd Holten og Jan Sahl, og fra Senterpartiet, Jorunn Ringstad, viser til uttalelse i brev av 12. november 2003 fra Samferdselsdepartementet v/ statsråden i saken. Brevet er vedlagt innstillingen.

Komiteen viser til at Hurtigruta representerer en viktig del av kystens og kystkulturens historie som det er av nasjonal interesse å ta vare på. Hurtigrutas historie begynte i 1893 da D/S Vesteraalen la ut fra Trond-

heim på historiens første hurtigrutetur nordover mot Hammerfest. 110 år senere har i alt 34 byer og tettsteder nytte av de 11 skipene som seiler ruten Bergen – Kirkenes.

Komiteen viser til at Hurtigrutemuseet som i dag eies og drives av en stiftelse, ble offisielt åpnet på Hurtigrutens 100-årsdag 2. juli 1993. I 1994 vedtar styret i OVDS å stille "Finnmarken" gratis til disposisjon for Hurtigrutemuseet. Stiftelsen Hurtigruteskipet Gamle Finnmarken blir etablert. I 1999 flytter Hurtigrutemuseet inn i Hurtigrutens hus på Stokmarknes og "Gamle Finnmarken" settes på land og kobles til museet.

Komiteen viser til at hurtigruteskipet "Gamle Finnmarken" er et viktig kulturminne som i dag er utsatt for et betydelig forfall. Det er maktpåliggende å iverksette tiltak for å sikre dette viktige kulturminnet for fremtiden.

Komiteen viser til at Samferdselsdepartementet allerede har bidratt med 1,5 mill kroner ved ilandsettelsen av "Gamle Finnmarken", som ledd i et spleiselag sammen med andre.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til brevet fra Samferdselsdepartementet av 12. november 2003 og understreker at det er nødvendig å avklare en del forhold rundt kostnader, både til drift av museet og rehabilitering av "Gamle Finnmarken". Flertallet ber derfor departementet i løpet av våren 2004 legge frem en sak angående Hurtigrutemuseet.

Flertallet foreslår følgende:

"Stortinget ber Regjeringen i løpet av våren 2004 komme tilbake til Stortinget med en sak om Hurtigrutemuseet, inkludert en gjennomgang/kartlegging av de økonomiske forhold rundt framtidig investering og drift."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener at det er nødvendig å gjøre Hurtigrutemuseet m/"Gamle Finnmarken" til nasjonalt etatsmuseum på linje med øvrige museer under Samferdselsdepartementets ansvarsområde.

Disse medlemmer viser til at Samferdselsdepartementet allerede har bidratt med 1.5 mill. kroner ved ilandsettelsen av "Gamle Finnmarken".

Disse medlemmer vil peke på at Hurtigruta, i likhet med øvrig sjøtransport, har en noe annen tilknytning til Staten enn de sektorer som i dag dekkes av etatsmuseer under Samferdselsdepartementet.

Disse medlemmer vil imidlertid understreke at Hurtigruta ikke kunne ha operert uten aktiv støtte fra statlige myndigheter. At Hurtigruta har vært driftet av private selskaper, er derfor ikke noe avgjørende argument mot at Hurtigrutemuseet kan gjøres til statlig etatsmuseum.

Disse medlemmer viser til brev fra Samferdselsdepartementet av 12. november 2003 og understreker at det er nødvendig å avklare en del forhold rundt kostnader, både til drift og investering.

Disse medlemmer ber derfor Regjeringen i løpet av våren 2004 om å legge fram en sak som avklarer de økonomiske forhold rundt framtidig drift og investering i Hurtigrutemuseet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

I

Hurtigrutemuseet inkludert hurtigruteskipet "Gamle Finnmarken" i Stokmarknes gis status som nasjonalt hurtigrutemuseum under Samferdselsdepartementets ansvarsområde.

II

Stortinget ber Regjeringen i løpet av våren 2004 om å legge fram sak som avklarer de økonomiske forhold rundt framtidig drift av og investering i Hurtigrutemuseet.

III

Dokument nr. 8:121 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Geir-Ketil Hansen, May Hansen, Tor-Arne Strøm, Torny Pedersen, Kenneth Svendsen og Karin S. Woldseth om at hurtigruteskipet "Gamle Finnmarken" gis status som hurtigrutemuseum under Samferdselsdepartementets ansvarsområde – vedlegges protokollen."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

I

Hurtigrutemuseet inkludert hurtigruteskipet "Gamle Finnmarken" i Stokmarknes gis status som nasjonalt hurtigrutemuseum under Samferdselsdepartementets ansvarsområde.

II

Stortinget ber Regjeringen i løpet av våren 2004 om å legge fram sak som avklarer de økonomiske forhold rundt framtidig drift av og investering i Hurtigrutemuseet.

III

Dokument nr. 8:121 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Geir-Ketil Hansen, May Hansen, Tor-Arne Strøm, Torny Pedersen, Kenneth Svendsen og Karin S. Woldseth om at hurtigruteskipet "Gamle Finnmarken" gis status som hurtigrutemuseum under Samferdselsdepartementets ansvarsområde – vedlegges protokollen.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber Regjeringen i løpet av våren 2004 komme tilbake til Stortinget med en sak om Hurtigrutemuseet, inkludert en gjennomgang/kartlegging av de økonomiske forhold rundt framtidig investering og drift.

II

Dokument nr. 8:121 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Geir-Ketil Hansen, May Hansen, Tor-Arne Strøm, Torny Pedersen, Kenneth Svendsen og Karin S. Woldseth om at hurtigruteskipet "Gamle Finnmarken" gis status som hurtigrutemuseum under Samferdselsdepartementets ansvarsområde – vedlegges protokollen.

Oslo, i samferdselskomiteen, den 27. november 2003

Petter Løvik
leder

Jan Sahl
ordfører

Vedlegg

Brev fra Samferdselsdepartementet v/statsråden til samferdselskomiteen, datert 12. november 2003

Dokument nr. 8:121 (2002-2003) forslag fra stortingsrepresentantene Geir Kjetil Hansen, May Hansen, Tor Arne Strøm, Torny Pedersen, Kenneth Svendsen og Karin S. Woldseth om at hurtigruteskipet "Gamle Finnmarken" gis status som hurtigrutemuseum under samferdselsdepartementets område

Jeg viser til brev av 16. og 17. juni 2003 fra Samferdselskomiteen der Dokument 8:121 (2002-2003) er vedlagt.

Organisering og finansiering av museer

Under Samferdselsdepartementets ansvarsområde har både Norsk jernbanemuseum og Norsk vegmuseum status som nasjonale etatsmuseum.

Norsk Jernbanemuseum er organisert som en egen enhet i Jernbaneverket og finansiert over Jernbaneverkets budsjett. I de siste årene er det investert i nytt bygg og nye utstillinger til museet i Hamar. Nybygget ble offisielt åpnet i juni 2003. Driftsbudsjettet for Norsk jernbanemuseum for 2003 er på 22,5 mill kr pluss et investeringsbudsjett på 1,2 mill kr.

Driften av Norsk vegmuseum, som ligger rett nord for Lillehammer, er finansiert over Vegdirektoratets budsjett. I 2003 er budsjettet for Norsk vegmuseum 21,4 mill kr. Dette beløpet inkluderer 7 mill kr til Fjellsprengningsmuseet som også er tilknyttet Norsk vegmuseum.

Når det gjelder Norsk Luftfartsmuseum i Bodø, er dette et nasjonalt museum. For inneværende år er det bevilget 8 mill kr til dette museet over Kultur- og kirke departementet sitt budsjett. Som en integrert del av dette museet inngår også i tillegg en fløy med både en egen militær og sivil del av museet. Mens den militære delen er finansiert over Forsvarsdepartementets/Luftforsvarets budsjett, er det tilsvarende museet for sivil luftfart finansiert av Avinor. Dagens leieavtale for den sivile delen ble opprinnelig inngått mellom Luftfartsverket og eierne av lokalene i Bodø da museet ble flyttet fra Gardermoen til Bodø i 1992. Etter omorganiseringen av Luftfartsverket har Avinor overtatt dette finansieringsansvaret. For inneværende år er det lagt til grunn en bevilgning på 2,1 mill kr til driften av museet til Avinor. Denne finansieringen går hovedsakelig til leie- og lønnskostnader.

Under telesektoren er det i dag et eget Norsk telemuseum ved Kjelsås i Oslo. Dette var tidligere et nasjonalt etatsmuseum under Televerket. Etter omorganiseringen av telesektoren har museet status som et nasjonalt museum. Museet er fra 2002 drevet av en egen stiftelse eiet av Telenor. Det er ingen bevilgninger over statsbudsjettet til dette museet ettersom Telenor selv finansierer driften av museet. Det er planer om å legge ned Norsk telemuseum og integrere denne funksjonen i et

eget Media og Kommunikasjonssenter på Vestbanen i Oslo.

Når det gjelder postsektoren, har det tidligere vært et postmuseum i Oslo. Fra og med 2003 er denne funksjonen flyttet til Maihaugen ved Lillehammer og inngår som en integrert del av dette museet i form av utstillinger, etc. Det er ikke bevilgninger over statsbudsjettet til denne funksjonen ettersom det er Posten selv som er forpliktet til å finansiere denne funksjonen.

Kultur- og kirke departementet (KKD) er generelt museumsansvarlig og vurderer allerede henvendelsen fra Stiftelsen Gamle Finnmarken vedrørende bygging av vernebygg samt utbedring, i standsetting og konservering av skipet.

Samferdselsdepartementet har derfor også innhentet en egen vurdering av denne saken fra KKD. KKD's vurdering fremgår nedenfor.

KKDs vurdering

KKD har også forelagt denne saken for vurdering hos Norsk muséumutvikling (NMU) som er statens rådgivende organ i muséumssaker.

NMU sin vurdering kan kort oppsummeres til:

- M/S Gamle Finnmarken er representativ som hurtigrute fra 50-tallet
- Skipet er godt bevart med originale, faste løsninger med opprinnelig maskin inntakt
- Løst inventar er for en stor del byttet ut og det er installert bad og toaletter i en del av lugarene

NMU advarer mot en i landsetting som medfører at skipet blir eksponert for utendørs påvirkning i en periode på inntil 10 år etter i landsettingen. Prosjektet har interessante perspektiver med kopling av turisme, marked kulturhus og museum sammen på en god måte. NMU mener imidlertid at planene:

- Er foreløpige og uferdige mht. bygning og utstilling
- I liten grad diskuterer bevaring og andre museumsfaglige forhold.
- Er urealistiske mht. publikumsbesøk og inntjening

KKD viser i tillegg til Stiftelsens usikre driftssituasjon. Denne må avklares før KKD kan tilrå at det gis statlige driftstilskudd. Dersom man velger å gi Gamle Finnmarken status som hurtigrutemuseum under Samferdselsdepartementets ansvarsområde, bør det samtidig sikres at museet inngår som en integrert del av den aktuelle konsoliderte enheten i Nordland, dvs. Museum Nord. KKD har ikke fått vurdert driftskostnader for museet, men viser til vurderingen fra NMU.

Samferdselsdepartementets vurdering

For sektorer med etater innenfor samferdselssektoren har det generelt vært praksis at etatene har det budsjettmessige ansvar for å opprettholde driften for sine respektive etatsmuseer, slik som i dag er tilfelle for Norsk jernbanemuseum og Norsk vegmuseum.

For virksomhetsområder under Samferdselsdepartementets ansvarsområde uten etater, er det derfor ingen bevilgninger over statsbudsjettet til slike formål, utover den forpliktelsen som Avinor har overtatt etter omorganiseringen av Luftfartsverket.

Når det gjelder hurtigrutevirksomheten, drives denne som kjent av Ofotens og Vesteraalens Damskibsselskab ASA og Troms Fylkes Dampskibsselskab ASA. Begge disse rederiene er organisert som private aksjeselskaper, der selskapene, i tillegg til inngåtte avtaler om hurtigrutedriften, også opererer innenfor andre virksomhetsområder.

Å opprette museer for et virksomhetsområde der private selskaper selv utfører transporttjenesten bryter med den linje staten har fulgt til nå. Slike søknader har derfor hittil blitt avvist. Dette skyldes at Samferdselsdepartementet ikke har hatt poster på sitt budsjett til slike formål.

Det fins imidlertid andre museum i Norge i dag som ivaretar deler av kystkulturen og mindre deler av Hurtigrutens historie. Dette gjelder for eksempel Norsk sjøfartsmuseum i Oslo og Bergens Sjøfartsmuseum. Begge disse får offentlige tilskudd som utgjør henholdsvis 7,8 og 3,6 mill kr i år. Den statlige andelen av disse tilskuddene er henholdsvis 12 og 45 %. Disse to museene har ikke status som nasjonale sjøfartsmuseer.

Begge museene bidrar i dag til bevaringen av den norske kystkulturen som kan knyttes til Hurtigrutens historie, som for eksempel oppbevaring av gjenstander, foto, etc. Dette gjelder spesielt Bergens Sjøfartsmuseum som har en egen avdeling for kyst og lokalfart. I

tillegg oppbevarer det samme museet flere modeller av hurtigruteskipene. Begge museene oppbevarer derfor samlet sett et betydelig materiale om Hurtigrutens historie i tillegg til og sammen med den øvrige del av kystkulturen.

Oppsummering

Hurtigruten har, i likhet med øvrig sjøtransport mv., en annen tilknytning til staten enn de områder som i dag dekkes av etatsmuseer under Samferdselsdepartementet. Samferdselsdepartementet har imidlertid bidratt med 1,5 mill kr ved opprettelsen av Hurtigrutemuseet, som ledd i et spleiselag sammen med andre departementer.

Etablering av et eventuelt nasjonalt etatsmuseum basert på Hurtigruten må også ses i sammenheng med andre ressurser som i varetar kystkultur, inkludert Hurtigruten og dens historie. Det vises i denne sammenheng til Innst. S. nr. 46 (2000-2001) der familie-, kultur- og administrasjonskomiteen slutter seg til forslaget om å samordne museumsvirksomheten i et nettverk samtidig med en reduksjon av antall konsoliderte museer. I St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014, som for tiden behandles i Stortinget, foreslår Regjeringen at denne prosessen videreføres.

Eventuelle statlige midler til etablering av et nasjonalt etatsmuseum for "Gamle Finnmarken" vil derfor lett kunne gå på bekostning av andre gode formål dersom forslaget ikke baseres på en helhetlig vurdering.

Jeg er selvsagt positiv til hurtigrutemuseet basert på stiftelsen "Gamle Finnmarken". Det er stadig mange uavklarte forhold rundt kostnader både til drift og investering. Jeg er meget betenkt over at hele det økonomiske ansvar skal bæres av Samferdselsdepartementet alene. Dersom Stortinget gjør et prinsippvedtak om statlig ansvar for Hurtigrutemuseet på Stokmarknes, må alle økonomiske forhold avklares.